

Модуль (блок) теми: Кун йёрки.

Учитель: Александрова Л.Н.

Класс: 2 класс (вырӑс чӗлхиллӗ школ).

Урок теми: Хальхи тата иртнӗ вӑхӑт.

Урок тӗсӗ: Хутӑш урок.

Харкӑмлӑх результатӗсем

- а) ача кун йӑркине пӗлни, кун йӑркине тытса пыма хӑнӑхса пыни;
- ӑ) пӑр-пӑрне тимлесе итлемеллине, пӑр-пӑрне пӗлмесӗр каласмаллине пӗлни;
- б) класри ачасене хисеплени.

Предметӑн пӑрлӑхлӗ результатӗсем

- а) япалана, япала паллине, ӗҫе пӗлтерекен сӑмахсене уйӑрма вӑрентесси;
- ӑ) панӑ схемӑсемпе, модельсемпе усӑ курса текст йӑркелеме, сӑмах тупма вӑрентесси;
- б) *-ать (-ет), -тӑм (-тӗм), -рӑм (-рӗм)* аффиксемпе тусӑ курма вӑренесси.

Йӑркелӗ результатӗсем

- а) харпӑр хайӗн, юлташӗн ӗҫне хаклама, йӑнӑшсене курма, тӗрлетме вӑренни;
- ӑ) мӗн вӑренни, мӗн туни ҫинчен каласа пама хӑнахни.

Хутшӑну результатӗсем

- а) юлташӗсем каланине итлеме пултарни;
- ӑ) харпӑр хай шухӑшне ыттисене ӑнлантарса пама пултарни.

Технологисем: сывлӑха упрас, информацие коммуникации, ушкӑнпа ӗҫлени, вӑйӑ.

Мелпе меслетсем: учитель сӑмахӗ, ыйту-хурав, ушкӑнпа ӗҫлени, харӑссӑн калани, компьютерти слайда пӑхса каласа пама пултарни, дидактика карточкипе ӗҫлени

Курӑмлах хатӑрӑсем: слайдсем «Чӑваш эрешӗ», «Кун йӑрки», презентаци, карточкасем.

Урок юхӑмӗ

I.1. Класа йӑркелени, сывлӑх сунни.

-Сывлӑх сунатӑп, ачасем!

-Сывлăх сунатпăр!

Учитель: Паянхи урока савăпа пуçлăпăр. (Пурте пёрле)

Шăппан ларăр, шăппан ларăр,

Урок пырать ку класра.

Эп вулатăп, эп сыратăп

Калаçатăп чăвашла.

Учитель сăмахĕ:

Ачасем, мёнле паян хёвеллĕ кун. Пёлетёр-и эсир, чăваш тёрринче «Хёвел» паллă мёне пёлтерет? «Хёвел» вăл – килёшÿ. Сарă тёс – хёвел, ашă, çутă тата çёр çинчи пурнăçа пёлтерет. (Слайд № 1)

Учитель: Пур ача умёнче ёсе хакламалли хут. Кашни ёсе пурнăçланă хыççан ачасем (+) тата (-) лартса пыраççĕ.

	Урокра тунă ёсем.	Хама хаклани	
		(+)	(-)
1.	Калава а́нланатăп.		
2.	А́нланнине каласа пама пёлетёп.		
3.	Калава ят пама пултаратăп.		
4.	Ёс-хёле хальхи вăхăтра 1-мёш сăпатра сăпатлама пёлетёп.		
5.	Иртне вăхăтăн схемине а́нлантарма пултаратăп		
6.	Кун йёрки çинчен каласа пама пёлетёп.		

2.Экран çинче текст. (Слайд 2)

На чувашском языке	На русском языке
Кёркунне çулçасем	Осенью опадают листья
Йывăçсем	Деревья оголяются
Час-часах çумăр	Часто идет дождь
Сивё сил	Дует холодный ветер

Ц.1. Текстпа ёслени.

а) учитель вулать;

ă) ачасем пёрле вулаççĕ;

б) пёрерён вулаççĕ;

- в) учитель предложенисене вырӑсла вулать, ачасем чӑвашла тупса вулаççӗ;
 г) икӗ-виçӗ ача текста чӑвашла пӑхмасӑр каласа параççӗ;
 д) калав ятне памалла.

Учитель:

Экран çинче усӑ курмалли сӑмахсем: çавать, сивӗтет, шӑнать, вӗрет.

Çак сӑмахсене тӗрӗс вырнаçтарса лартӑр.

Мӗне пӗлтереççӗ ку сӑмахсем? Япалана, япалан паллине, е ӗçe?

Ачасем: Сӑмахсем пурте ӗçe пӗлтереççӗ.

Учитель: Ку калав мӗн çинчен, мӗнле пӗрпеклӗх?

Ачасем: *Кӗркунне çинчен.*

Учитель: парная работа (икшерӗн ӗçлени). Хут листи çинчи ӗçсене валеçсе парасси.

2. Задание № 1. (1-мӗш ӗç). Ӗçхӗлте аффикссене тӗрӗс кӑтартасси.

Тӑкӑнаççӗ, çаралаççӗ, çавать, вӗрет.

Учитель: Ачасем, мӗншӗн çак сӑмахсем çинче чарӑнса тӑтӑмӑр?

Ачасем: Эпир ӗçхӗл çинчен вӗренетпӗр.

3. Физкультминутка. (Поиграем в слова. Сӑмахсен вӑййи.)

Учитель: Манӑн алӑра мечӗк. Ачана мечӗке ывӑтса паратӑп. Эпӗ сӑмах тӗпне калатӑп, ача çав сӑмаха пӗрремӗш сӑпатра лартать.

тӑр(ать) – тӑр(атӑн)

ӳкер(ет) – ӳкере(тӗн)

сик(ет) – сик(етӗн)

юрл(ать) – юрла(тӑн)

лар(ать) – лара(тӑн)

иш(ет) – ише(тӗн)

чуп(ать) – чупа(тӑн)

ут(ать) – ута(тӑн)

çи(ет) – çи(етӗн)

ӗçл(ет) – ӗçле(тӗн)

вул(ать) – вула(тӑн)

ӗç(ет) – ӗçe(тӗн)

çыр(ать) – çыра(тӑн)

Учитель: Ӗçхӗлӗн мӗнле вӑхӑçсем пулаççӗ?

Ачасем: хальхи вӑхӑт (в момент речи), иртнӗ вӑхӑт (после момента речи), пулас вӑхӑт (до момента речи).

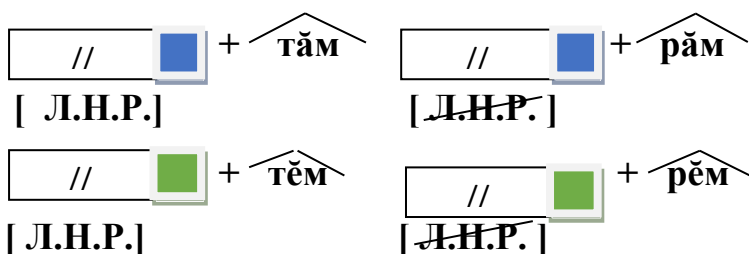
Учитель: Эсир ӗҫхӗл вӑхӑтне лайӑх палӑртма пӗлетӗр-и? Паян сирӗнпе мӗн ҫинчен калаҫӑпӑр.

Ачасем: Ӗҫхӗле сӑнӑпӑр (наблюдать за глаголами).

Учитель: Халӗ ушкӑнсем ҫине пайланса ӗҫлӗпӗр. Виҫӗ ушкӑна пӗр пек ӗҫ парса тухатӑп.

4-мӗш ӗҫ.

Иртнӗ вӑхӑт схемине ӱкересси. (Ӗҫ 3 минутлаха). Ачасем мӗн вӗреннине аса илсе схемӑсем ӱкересҫӗ.

Учитель: Ушкӑнсем хатӗр-и? Кашни ушканран пӗрер лидер тухать. Схемӑсене доска сине ҫакатпӑр. Пӗрремешпе виҫҫӗмӗш ушкӑн ӗҫсем пӗрешкел.

Учитель: Ӗҫхӗл вӑхӑтне терӗс кӑтартас тесен пирӗн мӗн пӗлмелле.

Ачасем: 1. Сӑмах тӗпне тупмалла.

2. Сӑмах тӗпӗн юлашки саспаллине палӑртмалла.

3. Тӗрӗс аффикс хушмалла.

4. Аффикса палӑртмалла.

5. Ӗҫхӗл вӑхӑтне кӑтартмалла.

Учитель ӗҫӗ: Кун хыҫҫӑн учитель схемӑсене экран ҫинче кӑтартать. Экрaн ҫинчен ачасем хӑйсен ӗҫӗсене тӗрӗслесҫӗ.

5-мӗш ӗҫ. Икшерӗн ӗҫлени (работа в паре). (Слайд №3)

Панӑ сӑмахсене иртнӗ вӑхӑтра лартса ҫырӑр. Доска ҫинчи схемӑпа усӑ курӑр.

ӱкерет - тӗм

сырать - тӓм

вулать - рӓм

шутлать - рӓм

юрлать - рӓм

Учитель: Халӓ ӗссене тӑрӑслетпӑр, ку ӗҫ камӑн тӑрӑс ура ҫине тӑрӑр. Чӑваш чӑлхинче тата иҫключени сӑмахсем пур. Вӑсене аса илер-ха.

ХУР, ТӒР, ЯР
КӒР, ПЫР, ПАР

Ҫак сӑмахсене иртнӑ вӑхӑтра пӑрремӑш сӑпатра ҫырӑр. Сӑмах тӑпӑсем доска ҫинче хатӑр. Пӑрерӑн тупса ҫыраҫҫӑ.

ХУТӒМ, ТӒТӒМ, ЯТӒМ
КӒТӒМ, ПЫТӒМ, ПАТӒМ

III. 1. —Паян урокра мӑн тума вӑрентӑмӑр? (Слайд№4)

Ачасем: Ӓҫхӑле иртнӑ вӑхӑтра 1-мӑш сӑпатра лартма вӑрентӑмӑр.

Ӓҫ-хӑле иртнӑ вӑхӑтра 1-мӑш сӑпатра тӑрӑс лартас тесен пирӑн мӑн пӑлмелле?

1.

РЛН+?

+?

2. Ачасен пӑтӑмлетӑвӑ:

1. Сӑмах тӑпне тупмалла.

2. Сӑмах тӑпӑ мӑнле саспаллипе вӑҫленет?

Учитель: Харпӑрхӑйне хакламалли шкала ҫинче камӑн (+) паллӑ ура ҫине тӑрӑр. Эсир пурте маттурсем. Камӑн пулсах каймасть тепӑр урокра тӑрӑшӑпӑр.

1. Схемă ăнланнинe тĕрĕслени

чуп	чупрăм
шутла	шутларăм
вĕрен	вĕрентĕм

4. Хĕвел кластер туни. (Слайд№5) (терĕс сăмахсене стикер çине çырса сыпăстарни)

Учитель: Ачасене ушкăнсене пайлать. Вырăсла çырнă хăюсене ушкăнсене валеçсе тухать. Ачасен сăмахсене вырăсларан чăвашла куçарса стикерсем çине çырмалла. Ёçсене пĕтерсен доска çине стикерсене сыпăстармалла.

5. Эпĕ урокра паян...

Инструктаж. Кирлĕ сăмаха текст маркерпа паллă ту (сăрла е туртса палăрт).

вĕрентĕм	йывăр пулчĕ	çĕннинe илтĕм
ăнлантăм	туйса илтĕм	паллаштарчĕ

2. Килте тумалли ёç çинчен пĕлтерни: (Слайд№6)

- 1) иртнĕ вăхăтри схемăна учитель пулса ăнлантарса пама пĕлмелли.
- 2) «Хура кĕркунне» ўкерчĕк ўкерси.

3) Кӛркунне җинчен тупмалли юмахсем җырса килмелле.